

05.05.2021

Asia/17

§ 109

Valtuutettu Hannu Oskalan aloite lähiliikenteen juna-asemien kehittämisestä

HEL 2020-010632 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto katsoi aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi
Saara Kanto, hankepäällikkö, puhelin: 310 20277
saara.kanto(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Hannu Oskalan aloite
- 2 HSL:n lausunto 26.11.2020
- 3 VR-Yhtymä Oy:n lausunto 2.12.2020
- 4 Senaatti-kiinteistöjen lausunto 15.12.2020
- 5 Väyläviraston lausunto 15.1.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Hannu Oskala ja 30 muuta valtuutettua esittävät aloitteensa selvitettäväksi Helsingin lähiliikenteen juna-asemien omistusolosuhteet ja vastuut, niiden nykyistä selkeämmän toimintamallin ja vastuutuksen, asemaseutujen kaavoituspotentiaalinen asunto- ja toimitilarakentamiselle sekä Väyläviraston, VR-Yhtymä Oy:n (myöhemmin VR), Senaatti-kiinteistöjen ja HSL:n kannat toiminnallisiin muutoksiin. Aloitteen tekijät katsovat, että epäselvä ja monimutkainen vastuunjako asemien omistuksessa ja ylläpidossa vaikeuttaa niiden kehittämistä. Aloitteessa esitetään, että lähiliikenteen juna-asetat siirtyisivät kaupungin omistukseen ja niistä vastaisi metrolinjan tapaan liikenneliikelaite (HKL), jotta asemaseutujen kehittämispotentiaali tulisi huomioituksi nykyistä kokonaisvaltaisemmin.

Nykyiset lähiliikenteen juna-asemien omistussuhteet ja -vastuut

Pää- ja rantaradan varren asemien nykyiset omistussuhteet jakautuvat usealle toimijalle ja eri toimijoiden välisiä rajapintoja muodostuu myös asemien sisälle. Pää- ja rantaradan varren asemien omistajuus ja ylläpito jakautuvat Väylävirastolle, VR:lle, Senaatti-kiinteistöille ja Helsingin kaupungille. Helsingin päärautatieaseman asemarakennus on VR:n omistuksessa. Malmilla omistajuus on keskitetty 1.1.2019 toimintansa aloittaneelle Senaatin asema-alueet Oy:lle. HKL omistaa Kannelmäen, Pohjois-Haagan ja Malminkartanon asemat ja Kiinteistö Oy Pasilan Asema omistaa Pasilan aseman.

Helsingin kaupungin alueella Väylävirasto omistaa radan maapohjan ja laiturialueet (pois lukien rataosa Huopalahti-Vantaankoski, jonka maihin Väylävirastolla on vain käyttöoikeus) sekä matkustajille tarkoitettuja asematiloja Huopalahdessa, Pukinmäessä ja Puistolassa. Henkilöliikennepaikoilla Väylävirasto vastaa pääsääntöisesti laitureista, katoksista, hisseistä ja portaista sekä matkustajainformaatiosta.

Asemalaiturialueella olevat dynaamiset opasteet kuten matkustajainformaationäytöt ja kuulutukset ovat Finrailin vastuulla. Väyläviraston vastuulla ovat staattiset opasteet kuten mm. laiturinumerot, aikataulukkaapit ja opastekyltit. Aikataulukkaappien sisällöstä (aikataulutulosteet) HSL-alueella vastaa käytännössä HSL.

Helsingin kaupungille kuuluu asema-alueiden ylläpito kaupunkiympäristön toimialan vastuualueilla. Kaupungin omistamia metro- ja juna-asemien liityntäpysäköintialueita hallinnoi HKL, joka vastaa myös asemien pyöräpysäköinnistä Helsingissä. Seudun liityntäpysäköinnistä vastaa HSL.

Kuten aloitteessa todetaan, lähijuna-asemien kehittämistä hidastaa niiden hajautunut omistajuus ja ylläpito. Toiminta HKL:n ja Länsimetro Oy:n omistamalla ja ylläpitämillä asemilla on ketterämpää, sillä intressit asemien kehittämiseen ovat kaupunkien (Helsinki ja Espoo) kanssa yhteisiä. Lähiliikenteen hajautunut omistajuus aiheuttaa ongelmia myös asukkaille ja joukkoliikenteen käyttäjille, jotka eivät tiedä tahoja, jolle palautekannanotto pitäisi osoittaa.

Asemanseutujen kaavoituspotentiaali

Helsingin uudessa yleiskaavassa ja sen toteuttamisohjelmassa asemanseutujen kehittäminen on nostettu vahvasti esiin niin metrovyöhykkeen kuin junaratojenkin osalta. Asemanseudut ovat tulevaisuudessa yhä tärkeämmässä roolissa siirryttäessä kohti verkostokaupunkia, jolloin raide- ja pikaraitiotieverkoston solmukohdista muodostuu merkittäviä keskusta-alueita. Yleiskaavaan merkityt korttelitehokkuudet mahdol-

listavat asemanseuduilla mittavaa täydennysrakentamista sekä asunto-että toimitilarakentamiselle.

Asemat toimivat niitä ympäröivien alueiden käyntikortteina, ja siksi asemien ja asemanseutujen kehittämisen on iso vaikutus alueen elinvoimaan ja houkuttelevuuteen. Asemien kehittäminen onkin ensiarvoisen tärkeää, ja sillä on merkitystä myös joukkoliikenteen houkuttelevuuden, asiakaskokemuksen ja matkustajamäärien kasvattamisen kannalta. Useammasta asemasta on kehittymässä yhä merkittävämpiä joukkoliikenteen solmukohtia, ja siten myös yhä vetovoimaisempia toimitilakehittämisen alueita. Asemanseuduilla on paljon potentiaalia kasvaa myös ilmastoystävällisten palveluiden keskittymänä. Näitä uusia kestäviä arjen palveluita on etsitty mm. HSY:n vetämän Fiksu Assa -hankkeen yhteydessä yhteistyössä Espoon, Vantaan, Hämeenlinnan ja Riihimäen kaupunkien kanssa. Helsingissä lähiliikenteen juna-asemilta puuttuu kuitenkin tarvittava infrarakentaminen, joka houkuttelisi ilmastoystävällisiä palveluja sijoittumaan asemille.

Pääradan asemanseuduilla on tällä hetkellä käynnissä monia asemakaavahankkeita, joilla pyritään asemien ja niiden lähiympäristöjen kokonaisvaltaiseen kehittämiseen. Asemakaavoituksen kehityshankkeilla on merkittävä vaikutus asemakeskusten elinvoimaisuuteen, palveluiden kehitykselle sekä ympäristön laatutason nostolle.

Toimintamalli ja vastuutus

Ratkaisuja asemanseutujen kehittämiseen soveltuvaksi toimintamalliksi on selvitetty mm. kesäkuussa 2020 valmistuneessa "Kestävän asemayhteistyön toimintamalli" -konsulttityössä, joka toteutettiin Ympäristöministeriön, Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän koordinoiman MAL-verkoston, Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY:n) sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom in toimeksiannosta. Työssä laadittiin ajantasainen tilannekuva asemanseuduista ja niiden kehitystarpeista sekä laadittiin asema-alueiden yhteiskehittämisen toimintamalleja erilaisilla asemanseuduilla hyödynnettäviksi. Helsinki oli tiiviisti mukana työn laatimisessa, ja raportissa esiteltiin Helsingin osalta Malmin asemaa. Malmin visiotyön yhteydessä on luotu monistettavissa oleva toimintamalli asemanseudun kehittämiseen, ja käyty laaja keskustelukierros sekä omistajatahojen että paikallisten toimijoiden kanssa.

Lisäksi kaupunkiympäristön toimiala on yhdessä kaupunginkanslian kanssa perustanut 2019 asemanseutujen seurantaryhmän, jonka tarkoituksena on koota pääradan asemien omistusolosuhteet ja vastuut kartalle sekä laatia yhteinen toimenpidesuunnitelma asemien viihtyisyyden parantamiseksi. Tarkoituksena on, että tämän jälkeen asemien

kunnostustoimia tehtäisiin yli rajojen, ja kustannukset jaettaisiin vastuualuerajojen mukaan. Seurantaryhmässä ovat mukana keskeiset asemanseutujen kehittämisosapuolet Väylävirasto, VR, Senaatti-kiinteistöt sekä kaupungin asiantuntijatahoja.

Lausunnonantajien kannat toiminnallisiin muutoksiin

Aloitteen johdosta on saatu liitteenä ja päätöshistoriassa olevat HSL:n, VR:n, Senaatti-kiinteistöjen, Väyläviraston, HKL:n johtokunnan ja kaupunkiympäristölautakunnan lausunnot. Lausunnoissa tunnistetaan lähiliikenteen juna-asemien hajaantuneista omistusvastuista aiheutuvat haasteet ja painotetaan toimivan ja vastuualuerajat ylittävän yhteistyön tärkeyttä asemanseutujen kokonaisvaltaisessa kehittämisessä.

Aloitteessa esitettyihin toiminnallisiin muutoksiin liittyen lausunnonantajat nostivat esiin omia huomioitaan mm. seuraavasti:

HSL katsoo lausunnossaan, että liityntäyhteyksien ja bussiliikenteen toimintaedellytysten turvaamisen kannalta olisi hyvä, että asemalaitureihin välittömästi liittyvät alueet, kuten rautatieasemien yhteydessä sijaitsevat liityntäliikenteen bussiterminaalit, olisivat saman toimijan ylläpitovastuulla kuin ympäröivä katuverkko. Käytännössä nämä alueet ovat useimmiten kuntien vastuulla. Näin vältetään tilanteet, joissa esimerkiksi lumien poisto olisi tehty epätarkoituksenmukaisesti toimivaltajien vuoksi. Liityntäpysäköinnin osalta HSL:n näkemys on, että Helsingin tulisi jatkossakin vastata liityntäpysäköinti-infrasta alueellaan. HKL on ottanut roolin liityntäpysäköinnin infrasta vastaavana tahona erittäin hyvällä kehittämisotteella, ja useita kehittämissankkeita on suunnitteilla tai jo toteutettu HKL:n toimesta.

Edelleen HSL:n näkemyksen mukaan selvittäessä nykyistä selvempää toimintamallia, tulee esitettävän ratkaisun olla sellainen, ettei se synnytä uusia rajapintoja suhteessa muihin asemanseutuihin seudulla. Ratkaisun tulee huomioida myös rajapinnat ja vastuut eri toimijoiden välillä. Lisäksi asemanseutujen kehittämisen selvitystyössä tulee HSL:n mukaan ottaa huomioon seudullisuuden näkökulma. HSL esittääkin lausunnossaan saman toimintamallin ja omistuspohjan laajentamista koko HSL alueelle, jotta esimerkiksi tulevista liikenteen kilpailutuksista saataisiin maksimaalinen hyöty.

VR pitää aloitteessa esitettyjä omistusjärjestelyjä mahdollisina erityisesti tilanteissa, joissa nykyisellä omistajalla ei ole halukkuutta tai mahdollisuutta kehittää, tai ylläpitää kiinteistöjään riittävällä tasolla. VR:n näkemyksen mukaan toimijoiden kesken tulisi määritellä selkeät periaatteet, joiden mukaan matkaketjuja palvelevien toimenpiteiden toteutus-, ylläpito- ja kustannusvastuita jaetaan. Tästä esimerkkinä VR

nostaa esiin polkupyörien liityntäpysäköintiin liittyvät periaatteet Väyläviraston ja eri kuntien välillä.

Senaatti-kiinteistöjen näkemyksen mukaan Senaatin Asema-alueet Oy tehostaa osaltaan asema-alueiden kehittämistä keskittämällä valtion kiinteistöomistuksia (VR-Yhtymä ja Väylävirasto) myös Helsingin lähijuna-asemien alueilla yhtiön omistukseen. Senaatti-kiinteistöt katsoo, että toimintamalleja asemanseutujen kehittämistyölle on jo olemassa. Sen mukaan yksin asemien kiinteistöomaisuuden keskittäminen ei kuitenkaan ratkaise asemanseutujen kehittämisen haasteita, vaan tähän tarvitaan myös aitoa yhteistyötä ja kehittämisen mahdollistava tahtotila.

Väylävirasto katsoo, että sen on jatkossakin tarkoituksenmukaista omistaa radan ja laitureiden maapohja. Sen sijaan kaupallisten tilojen ja aulatilojen osalta omistaja (tai haltija) voisi Väyläviraston mukaan olla jokin muukin taho. Osasta Väyläviraston mailla sijaitsevista liityntäpysäköintialueista luopuminen olisi Väyläviraston mukaan tapauskohtaisesti tarkoituksenmukaista, kunhan luovutusten yhteydessä varmistetaan riittävä liityntäpysäköintikapasiteetti. Rautatien ympäristössä on myös pieniä maa-alueita, jotka ovat Väyläviraston omistuksessa, mutta tosiasiallisesti kaupungin käytössä katu- tai torialueina tai puistoina (ml. jotkin radanvarsipyörätiet). Näiden alueiden osalta Väylävirasto katsoo, että ao. kaupunkien olisi tarkoituksenmukaista hankkia alueet omistukseensa. Edellä mainitut järjestelyt ovat mahdollisia radanpidon nykyiset ja tulevat tarpeet huomioiden.

HKL:n johtokunta ja kaupunkiympäristölautakunta katsovat, että asemien ja asemaympäristöjen hajautunut omistajuus on johtanut siihen, että kukaan omistajataho ei kannata kokonaisvastuuta lähiliikenteen matkaketjun laadusta, kuten esimerkiksi matkustajille suunnatuista palveluista sekä opasteista. Kaupungin koordinoiman asemanseutujen seurantaryhmän työ vastaa osaltaan aloitteessa selvitettäväksi esitettyyn nykyistä selkeämpään toimintamalliin ja vastuutukseen. HKL:n kokemuksen mukaan keskittämällä omistus ja vastuu yhdelle toimijalle saadaan kehittämiseen selkeyttä ja ketteryyttä, kuten metroasemien sekä autojen liityntäpysäköinnin kohdalla on tapahtunut.

Toimenpiteet lähiliikenteen juna-asemien kehittämiseksi

Kaupunginhallitus pitää kaupunkiympäristölautakunnan ja HKL:n johtokunnan tapaan lähiliikenteen juna-asemien kehittämistä tärkeänä.

Kaupunginhallitus toteaa, että HKL on ryhtynyt HKL:n johtokunnan kehottamana yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan maaomaisuuden kehittäminen –palvelun kanssa selvittämään tarkemmin aloitteessa esitettyä mahdollista Helsingin lähijuna-asemien omistajuuden muutosta mm. tarvittavien investointien ja saavutettavien hyötyjen osalta. Mikäli

muutokset omistajuudessa osoittautuisivat sisäisissä selvityksissä kannattaviksi, tulisi sen jälkeen ajankohtaiseksi selvittää Väyläviraston, VR:n, Senaatin ja HSL:n kannat asemien omistuksen siirtämisen osalta.

Väylävirasto on ohjelmoinut pääradan asemien (Käpylä, Oulunkylä, Pukinmäki, Malmi, Tapanila ja Puistola) mittavan peruskorjauksen 2020-luvun lopulle, mutta asemanseutujen seurantaryhmän näkemyksen mukaan asemien yleisilmeen siisteyttä, viihtyisyyttä ja turvallisuuden tunnetta parantavaa pintaremonttia tulisi tehdä mahdollisimman pikaisesti. Asemanseutujen seurantaryhmän käynnistämän konsulttityön myötä tunnistetaan pääradan asemien osalta nopeasti tehtävissä olevat pienehköt kunnossapitotoimenpiteet sekä määritetään niiden kustannusarviot ja vastuut eri toimijoiden kesken. Työ valmistuu vuoden 2021 aikana. Seurantaryhmän tarkoituksena on sopia eri toimijoiden yhteistoiminnasta em. pieneköjen kunnostustoimenpiteiden suorittamisen osalta.

Lopuksi kaupunginhallitus toteaa, että asemanseutujen kehittämiseen ja ns. nopeisiin kunnostustoimenpiteisiin liittyvät mahdollisuudet, tarvittavat toimenpiteet sekä niihin liittyvät rahoitustarpeet ja vastuut selkeytyvät vuoden 2021 aikana käynnissä olevien selvitysten myötä.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi
Saara Kanto, hankepäällikkö, puhelin: 310 20277
saara.kanto(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Hannu Oskalan aloite
- 2 HSL:n lausunto 26.11.2020
- 3 VR-Yhtymä Oy:n lausunto 2.12.2020
- 4 Senaatti-kiinteistöjen lausunto 15.12.2020
- 5 Väyläviraston lausunto 15.1.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

05.05.2021

Asia/17

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 19.04.2021 § 272

HEL 2020-010632 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi
Saara Kanto, hankepäällikkö, puhelin: 310 20277
saara.kanto(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 01.12.2020 § 704

HEL 2020-010632 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaavoituspotentiaali

Kaupunkiympäristölautakunta näkee lähijunien asemanseutujen kehittämisen tärkeänä, ja asemanseutujen kehittämiseksi on olemassa vahva tahtotila. Helsingin uudessa yleiskaavassa ja sen toteuttamisohjelmassa asemanseutujen kehittäminen on nostettu vahvasti esiin niin metrovyöhykkeen kuin junaratojenkin osalta. Lisäksi esitetään uusia pikaraitiotieitä. Asemanseudut ovat tulevaisuudessa yhä tärkeämmässä roolissa siirryttäessä kohti verkostokaupunkia, jolloin raide- ja pikaraitiotieverkoston solmukohdista muodostuu merkittäviä keskusta-alueita. Yleiskaavassa kaikki asemanseudut on merkitty keskustatoimintojen alueiksi, ja yleiskaavaan merkityt korttelitehokkuudet mahdollistavat niillä mittavaa täydennysrakentamista sekä asunto- että toimitilarakentamiselle.

Yleiskaavan toteuttamisohjelmassa asemanseudut on merkitty täydennysrakentamisen painopistealueiksi. Niistä on priorisoitu eri kriteerien pohjalta kolme kaupunki-uudistusaluetta, joille tullaan kohdistamaan lähivuosina sekä suunnitteluresursseja että investointeja. Kaupunki-uudis-

tusalueita ovat Malmi, Kannelmäki-Malminkartano sekä Kontula-Mellunmäki. Resursseja ja investointeja on keskitettävä muutamalle alueelle kerrallaan, jotta kehittämistoiminnalla saavutettaisiin riittävää vaikuttavuutta ja konkreettisia muutoksia.

Asemat toimivat alueidensa käyntikortteina, ja siksi asemien ja asemanseutujen kehittämisellä on iso vaikutus alueen elinvoimaan ja houkuttelevuuteen. Asemien kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää, ja sillä on merkitystä myös joukkoliikenteen houkuttelevuuden ja matkustajamäärien kasvattamisen kannalta. Useammasta asemasta on kehitymässä yhä merkittävämpiä joukkoliikenteen solmukohtia, ja siten myös yhä vetovoimaisempia toimitilakehittämisen alueita. Asemanseuduilla on paljon potentiaalia kasvaa erityisesti ilmastoystävällisten palveluiden keskittymänä, ja näitä uusia kestäviä arjen palveluita on etsitty mm. HSY:n vetämän Fiksu Assa -hankkeen yhteydessä yhteistyössä Espoon, Vantaan, Hämeenlinnan ja Riihimäen kaupunkien kanssa.

Pääradan asemanseuduille on tällä hetkellä käynnissä monia asemakaavahankkeita, joilla pyritään asemien ja niiden lähiympäristöjen kokonaisvaltaiseen kehittämiseen. Tapulikaupungin ja Puistolän asemanseudulla on käynnissä täydennysrakentamisen, palvelutilojen sijoittamisen ja asemanseudun yhteyksien kehityshanke. Tapanilan aseman eteläpuoliseen teollisuuskortteliin tutkitaan asuntovaltaista rakentamista ja radan itäpuolelle mahdollistetaan pyöräilybaanan rakentaminen. Fallkullan kiilan rakentaminen on alkanut keväällä. Malmilla on tehty laaja visiotyö, joka tähtää keskuksen täydennysrakentamiseen ja uudistamiseen sekä olemassa olevan ympäristön parantamiseen. Pukimäen aseman ympäristöön suunnitellaan asuntoja ja liiketilaa palveluille. Oulunkylän asemanseudulle suunnitellaan täydennysrakentamista pääradan molemmin puolin, Maaherrantien varrella ja Oulunkyläntori 1:n tontilla vanhat rakennukset korvataan uusilla asuinrakennuksilla ja liiketiloilla. Tuusulanväylän ja Käpylän aseman ympäristöön suunnitellaan uutta kaupunginosaa noin 20 000 asukkaalle, tavoitteena yhdistää nykyiset moottoritien erottamat alueet ja muuntaa Tuusulanväylä alueen pääkaduksi. Pasila on uudistunut täysin.

Rantaradan varrella Ilmalan aseman kohdalle Hakamäentien molemmin puolin suunnitellaan asemakaavoituksessa toimistorakentamista 40 000-60 000 k-m² aseman välittömään yhteyteen. Valimon asema kytkeytyy Vihdintien – Huopalahdentien bulevardikaupungin suunniteluun, ja sillä on merkittävä kehittämispotentiaali tulevaisuudessa. Pitäjänmäentien varteen esitetään asemakaavaehdotuksessa radan pohjoispuolelle asuinkerrostaloja ja asemasillan kohdalle aukiota liiketiloinen.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Asemakaavahankkeiden yhteydessä huomioidaan olemassa olevien asemien sekä niitä ympäröivien julkisten tilojen toimivuus, viihtyisyys ja palvelut. Hankkeiden yhteydessä tehdään yhteistyötä mm. Väyläviraston kanssa. Asemakaavoituksen kehityshankkeilla on merkittävä vaikutus asemakeskusten elinvoimaisuuteen, palveluiden kehitykselle sekä ympäristön laatutason nostolle.

Omistusolosuhteet ja vastuut

Pää- ja rantaradan varren asemien omistajuus ja ylläpito jakautuu Väylävirastolle, VR-Yhtymälle, Senaatti-kiinteistöille ja Helsingin kaupungille. Henkilöliikennepaikoilla Väylävirasto vastaa pääsääntöisesti laitureista, katoksista, hisseistä ja portaista sekä matkustajainformaatiosta. Suurimmat asemarakennukset ovat pääsääntöisesti VR-Yhtymän omistuksessa. Malmilla omistajuus on keskitetty 1.1.2019 perustetulle Senaatin asema-alueet Oy:lle. Valtion tavoitteena uudessa kiinteistökehitysyhtiössä on ollut, että keskittämällä omistus ja vastuu yhdelle toimijalle saadaan kehittämiseen selkeyttä ja ketteryyttä.

Helsingin kaupungille kuuluu asema-alueiden ylläpito kaupunkiympäristön toimialan vastuualueilla. Kaupunki ylläpitää asemaympäristöjä voimassa olevan katujen ja puistojen hoitoluokituksen mukaisesti. Kaupungin vastuulla olevat asemien kulkuyhteydet sekä niihin liittyvät jalankulkureitit kuuluvat pääosin korkeimpaan ylläpitoluokkaan, mikä tarkoittaa sitä, että näkyvä roska ja lika poistetaan päivittäin ja katu pestään säännöllisesti.

Liityntäpysäköinnistä vastaa HSL, Helsingin alueella HKL. HKL vastaa myös asemien pyöräpysäköinnistä.

Hajautunut omistajuus aiheuttaa ongelmia myös asukkaille, jotka eivät tiedä oikeaa tahoja, kelle palaute kunnossapidosta pitäisi kohdistaa. Esimerkiksi Helsingin kaupungin palautejärjestelmään ja Oma Stadi -ehdotuksiin tulee toiveita ja ehdotuksia, jotka eivät kuulu kaupungin vastuulle. Asemien osiin liittyvien omistusten tietopohja on syytä saatua pikaisesti ajan tasalle ja koordinoitua tähän liittyvä viestintä yhdessä valtion kanssa.

Kuten aloitteessa todetaan, lähijuna-asemien omistajuuden ja ylläpidon hajautuminen usealle taholle hidastaa lähijuna-asemien kehittämistä. Toiminta HKL:n ja Länsimetro Oy:n omistamilla ja ylläpitämillä asemilla on ketterämpää, sillä intressit asemien kehittämiseen ovat kaupunkien (Helsinki ja Espoo) kanssa yhteisiä.

Toimintamalli ja vastuutus

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Y-tunnus	Tilinro
PL 1 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginkanslia@hel.fi	Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/kaupunginkanslia	+358 9 310 1641 Faksi +358 9 655 783	0201256-6	F10680001200062637 Alv.nro FI02012566

Asemien toimintamallista on valmistunut kesäkuussa 2020 konsulttityö "Kestävän asemayhteistyön toimintamalli" (Sitowise Oy). Työ on tehty ympäristöministeriön, Tampereen seudun kuntayhtymä/MAL-verkoston, HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom in toimeksiannosta. Helsinki oli tiiviisti mukana työn laatimisessa, ja raportissa esiteltiin Helsingin osalta Malmin asemaa. Malmin visiotyön yhteydessä on luotu monistettavissa oleva toimintamalli asemanseudun kehittämiseen, ja visiotyön yhteydessä on mm. käyty laaja keskustelukierros sekä omistajatahojen että paikallisten toimijoiden kanssa.

Lisäksi kaupunkiympäristön toimiala on yhdessä kaupunginkanslian kanssa perustanut asemanseutujen seurantaryhmän (2019), jossa on osallisina Väylä, VR, Senaatti-kiinteistöt sekä Helsingin kaupungin eri tahoja. Seurantaryhmän tavoitteena on varmistaa asemien kehittyminen ympäröivän täydennysrakentamisen yhteydessä. Asemien viihtyisyydellä on iso vaikutus alueen imagoon ja sitä kautta myös mm. alueella toimivien yritysten imagoon. Seurantaryhmän kokouksissa on nostettu esille tarve koota etenkin pääradan asemien omistusolosuhteet ja vastuut kartalle sekä laatia yhteinen toimenpidesuunnitelma asemien viihtyisyyden parantamiseksi. Tämän jälkeen kunnostustoimia tehtäisiin yli rajojen, ja kustannukset jaettaisiin vastuualuerajojen mukaan.

Seurantaryhmä on pitänyt tärkeänä nopeiden toimenpiteiden kohdistamista ensisijaisesti raideliikenteen asemille lähtien pääradan asemista (Käpylä, Oulunkylä, Pukinmäki, Malmi, Tapanila ja Puistola). Väylä on ohjelmoinut asemien mittavan peruskorjauksen 2020-luvun lopulle, mutta asemien yleisilmeen siisteyttä, viihtyisyyttä ja turvallisuuden tunnetta parantavaa pintaremonttia (maalaukset, valaistus, pesu, pyörätelineet, kalusteet ja varusteet sekä istutukset) tulisi tehdä mahdollisimman pikaisesti. Lisäksi pusikoituneet ratapenkat ja käyttämättömillä laitureilla kasvavat heinät ja rikkaruohot tulisi siistiä, ja roikkuvat aidat korjata. Asemanseutujen kehittäminen ja siihen liittyvät nopeat kunnostustoimenpiteet vaativat asemanseuduille kohdennettua investointien ja ylläpidon rahoitusta.

Asemien nopeat korjaustoimenpiteet voisivat ajoittua vuosille 2021-2023. Osa selkeästi jollekin taholle kuuluvista nopeista toimenpiteistä (esim. pesu, valaistus, laitureiden siistiminen tai runkolukittavien pyörätelineiden asennus) voitaisiin tehdä välittömästi.

Osapuolten kannat toiminnallisiin muutoksiin

Seurantaryhmän työ vastaa osaltaan aloitteessa selvitettyä esitettyyn nykyistä selkeämpään toimintamalliin ja vastuutukseen.

Kaupunkiympäristön toimialan ja HKL:n kanta omistajuuden muutoksiin on lähtökohtaisesti myönteinen. Omistajuuden muutos edellyttäisi HKL:ltä tarkempia selvityksiä investointeihin ja kannattavuuteen liittyen. Mikäli muutokset omistajuudessa osoittautuisivat sisäisissä selvityksissä kannattaviksi, tulisi sen jälkeen ajankohtaiseksi selvittää Väyläviraston, VR:n, Senaatin ja HSL:n kannat asemien omistuksen siirtämiselle Helsingille.

Kaupunkiympäristölautakunta korostaa, että aloitevastauksessa mainittuja pääradan asemien nopeita korjauksia viedään eteenpäin määrätietoisesti vuosina 2021 - 2023.

Lautakunta toteaa, että julkisen taiteen käyttö asemien uudistamistyössä on suositeltavaa.

Lisäksi lautakunta kiirehtii vastauksessa mainittua selvitystyötä, jossa arvioidaan omistajuuden muutosten tarvetta ja vaikutuksia ja tästä tehtäviä johtopäätöksiä.

Käsittely

01.12.2020 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Anni Sinnemäki: Kaupunkiympäristölautakunta korostaa, että aloitevastauksessa mainittuja pääradan asemien nopeita korjauksia viedään eteenpäin määrätietoisesti vuosina 2021 - 2023.

Lautakunta toteaa, että julkisen taiteen käyttö asemien uudistamistyössä on suositeltavaa.

Lisäksi lautakunta kiirehtii vastauksessa mainittua selvitystyötä, jossa arvioidaan omistajuuden muutosten tarvetta ja vaikutuksia ja tästä tehtäviä johtopäätöksiä.

Kannattaja: Risto Rautava

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Anni Sinnemäen vastaehdotuksen.

24.11.2020 Pöydälle

17.11.2020 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

05.05.2021

Satu Tarula, yleiskaavasuunnittelija: 310 37164
satu.tarula(a)hel.fi

Tero Santaoja, yksikön päällikkö, puhelin: 310 37155
tero.santaoja(a)hel.fi

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 19.11.2020 § 178

HEL 2020-010632 T 00 00 03

Lausunto

Liikenneliikelaitoksen (HKL) johtokunta päätti antaa seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle valtuutettu Hannu Oskalan valtuustoaloitteesta lähiliikenteen juna-asemien kehittämisestä.

Oskalan valtuustoaloitteessa ehdotetaan Helsingin lähiliikenteen juna-asemien omistusolosuhteiden ja vastuiden selvittämistä, nykyistä selkeämmän toimintamallin kehittämistä ja kaupunkikehityspotentiaalin todentamista sekä näihin edellä mainittuihin liittyen Väyläviraston, VR:n, Senaatti-kiinteistöjen ja Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymän (HSL) kannat toiminnallisiin muutoksiin.

HKL:n johtokunta yhtyy kaupunkiympäristölautakunnan näkemykseen, että lähijunien asemanseutujen kehittäminen on tärkeää ja asemanseutujen kehittämiseen on olemassa vahva tahtotila.

Pää- ja rantaradan varren asemien omistajuus ja ylläpito Helsingin kaupungin alueella jakautuvat Väylävirastolle, VR-Yhtymälle, Senaatti-kiinteistöille ja Helsingin kaupungille. Henkilöliikennepaikoilla Väylävirasto vastaa pääsääntöisesti laitureista, katoksista, hisseistä ja portaita sekä matkustajainformaatiosta. Suurimmat asemarakennukset ovat pääsääntöisesti VR-Yhtymän omistuksessa.

Helsingin kaupungille kuuluu asema-alueiden ylläpito kaupungin hallinnoimilla alueilla. Kaupunki ylläpitää asemaympäristöjä voimassa olevan katujen ja puistojen hoitoluokituksen mukaisesti. Helsingin alueella kaupungin omistamia metro- ja juna-asemien liityntäpysäköintialueita hallinnoi HKL. Kaupunginhallituksen 22.6.2020, 394 §, tekemän päätöksen mukaisesti HKL vastaa myös asemien pyöräpysäköinnistä Helsingissä.

Asemien ja asemaympäristöjen hajautunut omistajuus on johtanut siihen, että kukaan omistajataho ei kanna kokonaisvastuuta lähiliikenteen matkaketjun laadusta, kuten esimerkiksi matkustajille suunnatuista palveluista sekä opasteista. HKL:n kokemuksen mukaan keskittämällä omistus ja vastuu yhdelle toimijalle saadaan kehittämiseen selkeyttä ja

05.05.2021

ketteryyttä, kuten metroasemien sekä autojen liityntäpysäköinnin kohdalla on tapahtunut.

Kaupunkiympäristön toimialan ja HKL:n kanta ehdotettuihin kaupungin alueella sijaitsevien juna-asemien omistajuuksien muutoksiin on lähtökohtaisesti myönteinen. Omistajuuden muutos edellyttäisi HKL:ltä tarkempia selvityksiä tarvittaviin investointeihin ja saavutettaviin hyötyihin liittyen. Mikäli muutokset omistajuudessa osoittautuisivat sisäisissä selvityksissä kannattaviksi, tulisi sen jälkeen ajankohtaiseksi selvittää Väyläviraston, VR:n, Senaatin ja HSL:n kannat asemien omistuksen siirtämiselle Helsingille ja HKL:lle.

Lausunnon antamisen lisäksi HKL:n johtokunta päätti kehottaa HKL:ää aloittamaan Helsingin lähijuna-asemien omistajuuden muutokseen liittyvien tarkempien selvitysten tekemisen.

Esittelijä

yksikön johtaja
Karoliina Rajakallio

Lisätiedot

Reino Aittomäki, palveluasiantuntija, puhelin: 310 35550
reino.aittomaki(a)hel.fi